

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 1/2011-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. januára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti G., a. s. v likvidácii, S., zastúpenej advokátom Mgr. Ing. I. I., V., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 242/2007-182 z 10. marca 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti G., a. s. v likvidácii, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Včas podanou sťažnosťou, ktorá bola Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) doručená 30. septembra 2009, namietala obchodná spoločnosť G., a. s. v likvidácii (ďalej len „sťažovateľka“), porušenie svojho základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 242/2007-182 z 10. marca 2009 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“), ktorý súčasne navrhla zrušiť.

Zo sťažnosti, z napadnutého rozsudku, ako aj rozsudku súdu prvého stupňa ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

Napadnutým rozsudkom krajského súdu ako odvolacieho súdu bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 21 C 104/05-126 z 20. marca 2007, ktorým tento súd zamietol žalobu sťažovateľky pôvodne pod obchodným menom C., a. s., o zaplatenie sumy 4 934 125 Sk s príslušenstvom ako náhrady škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“).

Sťažovateľka uvádza, že bola zapísaná v Stredisku cenných papierov Slovenskej republiky (ďalej len „stredisko cenných papierov“) ako vlastníčka 125 akcií obchodnej spoločnosti T., a. s., ktoré získala v exekučnom konaní. Akcie nadobudla 9. októbra 1998. Rozhodnutím Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo financií“) č. 043/1998/SAN z 9. decembra 1998 bolo stredisku cenných papierov uložené, aby do 3 dní od doručenia rozhodnutia uviedlo do stavu pred 9. októbrom 1998 evidenciu účtu majiteľa Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky ako jediného majiteľa akcií vydaných obchodnou spoločnosťou T., a. s., ako aj evidenciu registra emitenta, ktorým je obchodná spoločnosť T., a. s. Stredisko cenných papierov označené rozhodnutie ministerstva financií realizovalo. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) však toto rozhodnutie ministerstva financií zrušil rozsudkom sp. zn. 4 SŽ143/01 z 28. mája 2002 na návrh obchodnej spoločnosti T., spoločnosť s ručením obmedzeným, V. Táto spoločnosť bola tak ako sťažovateľka zapísaná ako vlastníčka časti akcií obchodnej spoločnosti T., a. s., pričom ich získala v tom istom exekučnom konaní, a spomínané rozhodnutie ministerstva financií sa jej dotýkalo tým istým spôsobom. Dôvodom zrušenia rozhodnutia bola skutočnosť, že ministerstvo financií napriek opakovanej výzve

nepredložilo najvyššiemu súdu príslušné administratívne spisy. Tým, že tento súd nemal uvedené spisy k dispozícii, bolo rozhodnutie správneho orgánu nepreskúmateľné. Najvyšší súd ho preto z dôvodu podľa § 250j ods. 2 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zrušil.

Podstatou uplatneného nároku na náhradu škody bolo tvrdenie sťažovateľky, že jej ako akcionárke obchodnej spoločnosti T., a. s., vzniklo právo na vyplatenie riadnych dividend za účtovný rok 2001. Dôvodom ich nevyplatenia zo strany uvedenej spoločnosti bola skutočnosť, že sťažovateľka nebola zapísaná v jej zozname akcionárov v dôsledku realizácie rozhodnutia ministerstva financií č. 043/1998/SAN. Zároveň nebolo možné, aby sa vrátenia dividend domáhala voči subjektom, ktorým boli vyplatené, keďže tieto subjekty ich prijali dobromyseľne. Z tohto dôvodu jej malo vzniknúť právo domáhať sa náhrady škody voči Slovenskej republike – Ministerstvu financií Slovenskej republiky.

Okresný súd vo svojom rozsudku č. k. 21 C 104/05-126 uviedol, že § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. vyžaduje, aby rozhodnutie príslušného orgánu bolo zrušené pre nezákonnosť, a tento dôvod musí byť uvedený v odôvodnení rozsudku. Za nezákonné ale nemožno považovať každé súdom zrušené rozhodnutie. Rozhodnutie ministerstva financií bolo zrušené z dôvodu neposkytnutia administratívneho spisu odporcu, a preto toto rozhodnutie nemožno považovať za nezákonné. Zároveň nebola v prípade sťažovateľky splnená ani podmienka podľa § 2 zákona č. 58/1969 Zb., aby poškodený nezákonným rozhodnutím orgánu bol účastníkom konania, v ktorom bolo takéto rozhodnutie vydané. Rozhodnutie bolo totiž vydané v správnom konaní v rámci výkonu štátneho dozoru podľa zákona č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch v znení neskorších predpisov, ktorého účastníkom sťažovateľka nebola. Len účastník takéhoto konania tak mohol podať v danej veci rozklad a následne prípadne i žalobu. Z obdobného dôvodu podľa názoru okresného súdu nemohol ani najvyšší súd, hoci tak učinil, preskúmať rozhodnutie ministerstva financií na návrh obchodnej spoločnosti T., spoločnosť s ručením obmedzeným, V., a toto rozhodnutie následne zrušiť.

V priebehu konania pred okresným súdom sťažovateľka rozšírila dôvody uplatnenia zodpovednosti štátu za vzniknutú škodu aj o dôvod nesprávneho úradného postupu ministerstva financií, ktoré s ňou nekonalo ako s účastníkom správneho konania. Rovnako aj v tomto prípade okresný súd však nesúhlasil s tvrdeným nárokom, pretože sťažovateľka nebola účastníčkou uvedeného konania. Vo vzťahu k tomuto záveru okresný súd odkázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Sž 21/99 publikované v Zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu pod č. 59/2000. Pokiaľ sťažovateľka tvrdila, že podala návrh na priznanie postavenia účastníka konania v zmysle § 14 ods. 1 Správneho poriadku a o tomto návrhu doteraz nebolo rozhodnuté, mala postupovať podaním návrhu podľa § 250t OSP s tým, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Keďže sťažovateľka týmto spôsobom nepostupovala, okresný súd považoval žalobu v tomto bode za podanú predčasne. Z týchto dôvodov preto okresný súd žalobu sťažovateľky zamietol.

Proti uvedenému rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom krajský súd napadnutým rozsudkom č. k. 8 Co 242/2007-182 z 10. marca 2009 rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Krajský súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa, že sťažovateľka nie je v danom spore aktívne legitimovaná na podanie návrhu na náhradu škody spôsobenú jej označeným nezákonným rozhodnutím ministerstva financií, resp. jeho nesprávnym úradným postupom pre nesplnenie podmienky podľa § 2 zákona č. 58/1969 Zb., resp. § 18 ods. 1 a 2 tohto zákona, vychádzajúc z právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v publikovanom rozhodnutí č. 59/2000 Zbierky rozhodnutí najvyššieho súdu. Taktiež súhlasil so záverom, že v danom prípade neexistovalo nezákonne zrušené rozhodnutie správneho orgánu ako jeden z predpokladov na priznanie uplatneného nároku na náhradu škody. Ak preto súd prvého stupňa v danej veci zamietol uvedený návrh na náhradu škody ako nedôvodný, rozhodol vecne správne.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré podľa nej spočíva v právnom závere krajského súdu, že rozhodnutie ministerstva financií č. 043/1998/SAN nebolo zrušené pre jeho nezákonnosť, ako

aj v názore, že nebola účastníčkou príslušného konania, v ktorom bolo toto rozhodnutie vydané.

Ústavný súd vo vzťahu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Ďalej sťažovateľka vo svojej argumentácii uvádza, že pokiaľ všeobecný súd žalobu nezamietol (ale konanie zastavil, pretože sťažovateľka nevyužila možnosť podať opravný prostriedok v správnom konaní, ako aj možnosť požiadať o priznanie postavenia účastníka konania), nedospel k záveru, že rozhodnutie ministerstva financií je v súlade so zákonom. Toto rozhodnutie, ktoré sťažovateľka označuje ako paakt, je teda nezákonné. Stotožnenie sa so záverom krajského súdu znamená súčasne záver, že na zachovanie zákonnosti rozhodnutia postačí, aby správny orgán výzvy súdu nerešpektoval a nepredložil na preskúmanie súdom svoj úplný administratívny spis. Potom by akékoľvek rozhodnutie správneho orgánu bolo len nepreskúmateľné, nie však nezákonné, a ďalší postup poškodeného v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. by bol vylúčený. Uvedený záver súdu považuje za svojvoľný.

Za porušenie svojho základného práva ďalej sťažovateľka považovala nesprávne posúdenie svojho účasti v konaní vedenom ministerstvom financií pod č. 043/1998/SAN. Podľa jej názoru bolo stredisko cenných papierov povinné po realizácii rozhodnutia ministerstva financií zaslať všetkým osobám, na ktorých účte alebo v ktorých registri vykonalo opravy, výpis z ich účtu alebo registra s odôvodnením, a to bez zbytočného odkladu po vykonaní opravy. Z výroku rozhodnutia ministerstva financií je zrejmé, že stredisko cenných papierov bolo povinné zaslať sťažovateľke výpis z jej účtu po vykonaní nariadenej opravy. Podľa sťažovateľky nemôže obstať záver krajského súdu, že nebola a ani nemala byť účastníčkou predmetného konania, lebo nie je možný záver, že v tomto konaní sa nekonalo o právach sťažovateľky a že jej práva neboli týmto rozhodnutím

dotknuté. V tejto súvislosti poukázala na § 14 ods. 1 Správneho poriadku, podľa ktorého je účastníkom konania ten, o koho právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach sa má konať, alebo koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté. Záver krajského súdu, že sťažovateľka nebola účastníčkou predmetného konania, je podľa nej neudržateľný a v rozpore nielen s právom na súdnu ochranu, ale taktiež s právom vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

V závere svojej argumentácie sťažovateľka poukázala na to, že napadnutý rozsudok obsahoval nedostatočné odôvodnenie, pretože jeho právne závery sú v extrémnom nesúlade so skutkovými zisteniami. Uvedený argument spočíval predovšetkým v poukazaní na nesprávnosť právnych záverov krajského súdu z dôvodov, ktoré už boli uvedené.

Ústavný súd požiadal o vyjadrenie účastníka konania, proti ktorému sťažnosť smeruje. Krajský súd vo svojom vyjadrení len odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd predtým, než rozhodne o prípadnom prijatí návrhu na ďalšie konanie, každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom, pričom skúma, či nie sú dané dôvody brániace takémuto postupu v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa tohto ustanovenia môže ústavný súd uznesením odmietnuť pri predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci alebo namietaným rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 395/2010).

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že pokiaľ rozhoduje o sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu všeobecného súdu, je oprávnený preskúmať len to, či v konaní, ktoré rozhodnutiu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Zásadne pritom nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (napr. II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01). Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska

neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 153/07).

Krajský súd sa v napadnutom rozsudku stotožnil s právnymi závermi okresného súdu, podľa ktorého sťažovateľka nebola v danom spore aktívne legitimovaná na podanie návrhu na náhradu škody, ktorá jej mala byť spôsobená označeným nezákonným rozhodnutím ministerstva financií č. 043/1998/SAN. Vo svojom odôvodnení vychádzal z právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného jeho rozhodnutím sp. zn. 4 SŽ 20/99 z 28. septembra 1999 publikovaného v Zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu č. 59/2000, v ktorom najvyšší súd posudzoval účasť v správnom konaní u osoby, ktorá bola v obdobnom právnom postavení ako sťažovateľka. Najvyšší súd v právnej vete tohto uznesenia konštatoval, že *„výkonom kontroly, ktorej súčasťou sú aj oprávnenia ukladať opatrenia, sa nemenia práva a povinnosti kontrolovaného subjektu vyplývajúce zo zákona alebo zmluvy voči osobám, s ktorými je v právnom vzťahu“*. Vo vzťahu k sťažovateľke a jej účasť v správnom konaní najvyšší súd uviedol, že napadnutým rozhodnutím *„nebolo rozhodované o jeho právach (žalovaný nemá tú kompetenciu, tá v prípade sporu s kontrolným orgánom patrí súdu) a toto rozhodnutie sa ho priamo nedotklo – stav evidencie sa zmenil už úkonom kontrolovaného subjektu“*.

Ústavný súd nepovažuje uvedené právne závery krajského súdu za arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené. Právne závery obsiahnuté v rozsudkoch krajského súdu, ako aj okresného súdu, na ktorý krajský súd odkazuje, sú podľa názoru ústavného súdu dostatočne a zrozumiteľne vyargumentované poukazom na v tom čase platnú a účinnú právnu úpravu, ako aj na relevantnú judikatúru najvyššieho súdu (porov. III. ÚS 97/2010).

Za týchto okolností ústavný súd už nepovažoval za nutné posudzovať druhú námietku sťažovateľky, ktorá smerovala proti právnomu záveru krajského súdu, podľa ktorého rozhodnutie správneho orgánu, ktoré bolo zrušené v správnom súdnictve z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti v zmysle § 250j ods. 3 OSP, nemožno považovať za nezákonné rozhodnutie v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Pokiaľ totiž sťažovateľka nebola vecne legitimovaná na uplatnenie už uvedeného nároku na náhradu škody z dôvodu, že

nebola účastníčkou správneho konania, tak na tomto závere nemohol nič zmeniť ani prípadný záver ústavného súdu, že pri právnom posúdení tejto otázky mohlo dôjsť prípadne k pochybeniu, ktoré by inak bolo možné považovať za relevantné z hľadiska čl. 46 ods. 1 ústavy.

Napokon sa ústavný súd nestotožnil ani s poslednou námietkou sťažovateľky, ktorá vo všeobecnej rovine smerovala k nedostatočnému odôvodneniu napadnutého rozsudku. Porušenie svojich práv sťažovateľka namietala z dôvodu, že krajský súd len konštatoval svoje závery, ktoré boli podľa jej názoru zároveň v extrémnom nesúlade so skutkovými zisteniami. Podľa názoru ústavného súdu je v danej veci rozhodujúce, že krajský súd sa stotožnil s právnymi závermi okresného súdu, na ktorého argumentáciu odkázal. Takéto zdôvodnenie vzhľadom na nevyhnutnú spätosť prvostupňového rozsudku a druhostupňového rozsudku nesignalizuje porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu (III. ÚS 97/2010).

Uvedený postup krajského súdu bol navyše v súlade s § 219 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Krajský súd teda nebol povinný opakovať správnosť každého právneho záveru okresného súdu o vecnej podstate predmetu súdneho prieskumu v sťažovateľkinom prípade, ak sa s týmito závermi stotožnil (IV. ÚS 115/03, II. ÚS 355/09, III. ÚS 351/09).

Z uvedených dôvodov ústavný súd nedospel k záveru, že by napadnutým rozsudkom krajského súdu mohlo dôjsť k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o návrhu na zrušenie napadnutého rozsudku stratilo opodstatnenie, preto sa ním ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2011